

**SAMEN NAAR EEN
ROOKVRIJE KINDERBOERDERIJ**

- STAPPENPLAN -

Een kinderboerderij is een plek voor gezinnen en kinderen. Waar kinderen de wereld al spelend kunnen ontdekken. Wil jij je kinderboerderij rookvrij maken? Of een eerste stap zetten in die richting? Dit stappenplan helpt je op weg.

Een rookvrije kinderboerderij past in een breder rookbeleid in je kinderboerderij gebaseerd op vier strategieën, namelijk educatie, omgevingsinterventies, afspraken en regels en zorg en begeleiding. Lees meer op www.gezondleven.be.

Door het rookvrij maken van je kinderboerderij werk je mee aan een Generatie Rookvrij. Meer informatie op www.generatierookvrij.be.

INHOUD

WAAROM EEN ROOKVRIJE KINDERBOERDERIJ?	04
WAT IS EEN ROOKVRIJE KINDERBOERDERIJ?	04
STEENTJE BIJDRAGEN AAN EEN GENERATIE ROOKVRIJ	04
ROOKVRIJ IN 7 STAPPEN	04
STAP 1 · CREËER DRAAGVLAK	07
STAP 2 · BRENG DE BEGINSITUATIE IN KAART	09
STAP 3 · BEPAAL PRIORITEITEN EN DOELSTELLINGEN	12
STAP 4 · WERK ACTIES UIT	13
STAP 5 · VOER DE ACTIES UIT	16
STAP 6 · EVALUEER EN STUUR BIJ	17
STAP 7 · VERANKER IN HET BELEID	18
ROOKVRIJE KINDERBOERDERIJ IN DE PRAKTIJK	20
BIJLAGE 1 VINK AF NAAR EEN ROOKVRIJE KINDERBOERDERIJ	22
BIJLAGE 2 HOE HET LABEL VAN GENERATIE ROOKVRIJ AANVRAGEN?	23

Dit stappenplan kwam tot stand op basis van een aantal piloottrajecten. Nieuwsgierig naar praktijkervaringen van collega-bestuursleden, medewerkers, vrijwilligers of ouders? Schrijf je in voor de nieuwsbrief op generatierookvrij.be.

WAAROM EEN ROOKVRIJE KINDERBOERDERIJ?

In de stallen, schuren en andere afgesloten ruimten is roken wettelijk niet toegelaten. Buiten op de terreinen mag dat wel, terwijl er op een kinderboerderij veel kinderen rondlopen. Kinderen kopiëren gedrag. Zeker van mensen naar wie ze opkijken, zoals begeleiders en ouders.

Als kinderen volwassenen zien roken, dan wekt dat de indruk dat roken normaal is en aangenaam kan zijn. Dat roken misschien wel een onderdeel van het leven is, in plaats van een dodelijke verslaving. Door je terrein rookvrij te maken, ook buiten, geef je kinderen het goede voorbeeld en maak je hen weerbaarder om later zelf niet te beginnen roken. Meer redenen om te kiezen voor een rookvrije kinderboerderij vind je in de argumentatiefiche op generatierookvrij.be.

WAT IS EEN ROOKVRIJE KINDERBOERDERIJ?

Een rookvrije kinderboerderij houdt in dat er niet gerookt wordt op het hele terrein (eventueel met uitzondering van rookzones uit het zicht van kinderen). Concreet:

- ▶ Er wordt niet gerookt op de hele kinderboerderij, zowel binnen als buiten (eventueel met uitzondering van een rookzone uit het zicht van kinderen).
- ▶ Iedereen houdt zich aan de afspraken voor een rookvrije kinderboerderij. Alle medewerkers, vrijwilligers, ouders, bezoekers, leveranciers ...
- ▶ Bordjes of andere signalisatie geven aan dat het terrein rookvrij is. Je kan er bestellen op generatierookvrij.be/webshop.
- ▶ De rookvrije afspraken staan in het clubreglement.
- ▶ Ook de e-sigaret en vergelijkbare producten vallen onder deze afspraken. Dat vergemakkelijkt de naleving van de afspraken en zorgt voor duidelijkheid.

Een rookvrije kinderboerderij wordt aanbevolen. Is volledig rookvrij nog niet haalbaar? Neem alvast een eerste stap richting een rookvrij terrein.

STEENTJE BIJDAGEN AAN EEN GENERATIE ROOKVRIJ

Met het rookvrij maken van je kinderboerderij of met een eerste stap in die richting draag je bij aan een Generatie Rookvrij. Deze beweging werkt toe naar een samenleving waar kinderen kunnen opgroeien zonder blootgesteld te worden aan tabaksrook en de verleidingen om te beginnen roken.

Elke week worden vele minderjarigen verslaafd aan roken. Ieder kind is er een te veel. Door samen het goede voorbeeld te geven en de omgeving waar kinderen komen rookvrij te maken, kunnen we ervoor zorgen dat kinderen niet in de verleiding komen. Iedereen kan daar een steentje aan bijdragen.

Gebruik, net als vele anderen, het logo van Generatie Rookvrij en geef zo aan dat jij meewerkt aan een rookvrije generatie kinderen en jongeren.

Ga je voor een rookvrije kinderboerderij, eventueel met enkele rookzones die zich uit het zicht van kinderen en jongeren bevinden? Vraag dan het label aan en laat zien dat je rookvrij bent.

Lees meer op generatierookvrij.be.

ROOKVRIJ IN 7 STAPPEN VAN GEZONDE GEMEENTE

In 7 stappen maak je je kinderboerderij rookvrij. In bijlage 1 vind je een lijst waar je de stappen die je hebt doorlopen kunt afvinken. De stappen zijn:

HOF TER
MIDDELSTRAETE

Hier speel ik rookvrij

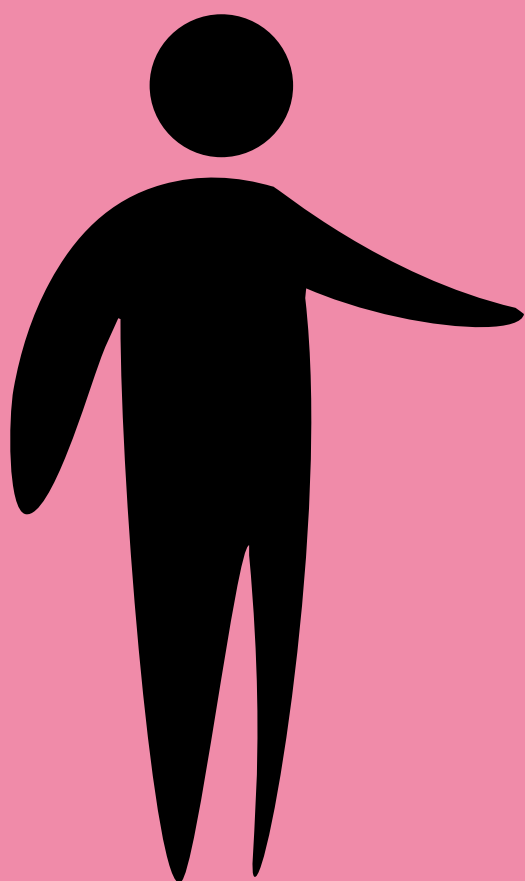
*Generatie
Rookvrij*

www.generatierookvrij.be

In samenwerking met

HOE MAAK JE JE KINDERBOERDERIJ ROOKVRIJ?

DOE HET MET DE HULP VAN DEZE 7 STAPPEN!

STAP 1

CREËER

DRAAGVLAK

Je wilt je steentje bijdragen om kinderen rookvrij te laten opgroeien, zonder de verleidingen van tabak. Je wilt stappen zetten naar een rookvrije kinderboerderij. Dat is fantastisch.

Voor je het terrein rookvrij kan maken, is het belangrijk om draagvlak te creëren en zo veel mogelijk steun te krijgen van iedereen. Want met een beetje steun krijg je zoveel meer gedaan!

Een breed draagvlak zorgt ervoor dat:

- ▶ iedereen zich gehoord en betrokken voelt;
- ▶ iedereen gemotiveerd is om voor een rookvrije kinderboerderij te gaan;
- ▶ het project een vaste plaats krijgt en het echt 'leeft'.

Hoe draagvlak creëren?

Ga in overleg met de betrokkenen op het terrein. Leg uit waarom je wil gaan voor een rookvrije kinderboerderij. Door aan verschillende mensen uit te leggen waarom je daarvoor wilt gaan, zorg je ervoor dat er een breed draagvlak is. Dat zal de naleving en het proces vergemakkelijken. Leg uit dat je de kinderen op die manier het goede voorbeeld geeft en iedereen in een gezonde omgeving wilt laten spelen en leren.

Als je uitleg geeft en zelf overtuigd bent van een rookvrije kinderboerderij, dan zullen mensen het belang ervan inzien en er zelf ook stappen voor willen zetten. Maak gebruik van deze argumentatiefiche. Daarin vind je verschillende redenen en veelgestelde vragen die je kunnen helpen om mensen warm te maken om mee te doen.

Welke personen spreek je aan? Denk onder meer aan:

Bestuur, directie of eigenaars van het terrein

Zij spelen een cruciale rol. Zij beslissen om stappen te zetten naar een rookvrij terrein. Wat kun je doen om hen te overtuigen?

- ▶ Stuur een brief, e-mail of bericht naar de voorzitter, enkele leden van het bestuur of de directie.
- ▶ Geef op een bestuursvergadering een presentatie met argumentatie over het rookvrij maken van je kinderboerderij.
- ▶ Vraag een persoonlijk gesprek aan met de directie.
- ▶ Deel een voorbeeld van een andere kinderboerderij die al rookvrij is met hen. Je vindt verschillende voorbeelden op de [website van Generatie Rookvrij](#).

Op [generatierookvrij.be](#) kan je verschillende [communicatiematerialen](#) downloaden die je hierbij kunnen helpen (hiervoor moet je wel ingelogd zijn, zie bijlage 2).

Medewerkers, vrijwilligers en anderen die actief zijn op het terrein

Op een kinderboerderij zijn veel mensen actief. Ook zij moeten mee zijn met het verhaal van de rookvrije kinderboerderij. Want zij zullen belangrijke figuren worden bij het naleven van de afspraken die gemaakt worden rond het rookvrije terrein. Het is belangrijk dat zij het goede voorbeeld geven. Wat kun je doen om hen te overtuigen?

- ▶ Een infoavond organiseren. Hier kun je dezelfde presentatie geven als op de bestuursvergadering.
- ▶ Hen een e-mail of bericht sturen met de argumentatie wat er van hen verwacht wordt.
- ▶ Een persoonlijk gesprek voeren waarin je de redenen om rookvrij te worden aanhaalt.

Tips bij het creëren van draagvlak voor een rookvrije kinderboerderij

- ▶ Communicatie is de sleutel tot succes. Geef regelmatig updates over het proces dat je doorloopt. Benader het onderwerp positief. Spreek altijd van 'rookvrij' en niet van een rookverbod. Koppel altijd terug naar de reden waarom je voor rookvrij gaat en verwijst naar Generatie Rookvrij: we willen kinderen het goede voorbeeld geven. Want kinderen kopiëren gedrag, ook roken. Daarnaast willen we dat iedereen hier op een gezonde manier kan spelen en leren. [Je kunt daarvoor ook deze argumentenfiche gebruiken.](#)
- ▶ Luister naar de feedback van sceptici en gebruik die om je rookvrije kinderboerderij te verbeteren.
- ▶ Draagvlak creëer je niet in één dag. Je zult ongetwijfeld weerstand ondervinden, maar dat is absoluut geen reden om op te geven.

Neem je tijd. Uit een bevraging weten we dat er gemiddeld 5 maanden zitten tussen de beslissing en het effectief invoeren van een rookvrij terrein.

- ▶ Sluit aan bij een bestaand beleid, een ander project of thema waar je al rond werkt. Je kunt bijvoorbeeld de link leggen met de educatieve functie van je kinderboerderij of de link tussen roken en afval of een veilig speelklimaat.

Je bent klaar om stappen te zetten richting een rookvrije kinderboerderij

Omring je met een groep van enthousiastelingen. Probeer in deze groep een mix te hebben van bestuurs- en directieleden, medewerkers ... Of zet het als vast agendapunt op een bestaand overleg.

STAP 2

BRENG DE BEGINSITUATIE IN KAART

In deze stap ga je na wat er nodig is om tot een rookvrij terrein te komen. Heb je al iets gedaan in het verleden rond roken? Wat heb je daaruit geleerd? Zo doe je gerichte acties en haal je het gewenste resultaat.

Verzamel meningen

Niet iedereen zal even enthousiast zijn over een rookvrije kinderboerderij. Verzamel daarom de meningen van verschillende betrokkenen: medewerkers, vrijwilligers, bezoekers ... Wat denken zij van een rookvrije kinderboerderij?

Meningen kun je op verschillende manieren verzamelen. Enkele mogelijkheden:

- ▶ Ga eens praten met een aantal bezoekers en medewerkers. Bijvoorbeeld tijdens de pauze van activiteiten, als ze binnenkomen ...
- ▶ Vraag tijdens een overleg naar de meningen van de medewerkers, de vrijwilligers ...

WAT LEEFT ER BIJ ONS?

Schrijf op door wie, waar en wanneer er vooral gerookt wordt. (Bekijk zeker ook eens waar er veel peuken liggen.)

Hoe staat men tegenover het rookvrij maken van het terrein (eventueel met rookzones)?

Wat zijn de belangrijkste vragen die we kregen over het rookvrij maken van de kinderboerderij?

DEZE VRAAG KOMT VAN MEDEWERKERS, VRIJWILLIGERS, BEZOEKERS ...	DEZE VRAAG WAS:
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wat zijn veelgehoorde bezwaren?

DE BEZWAREN KOMEN VAN MEDEWERKERS, VRIJWILLIGERS, BEZOEKERS ...	DEZE BEZWAREN WAREN:
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wat zijn veelgehoorde positieve reacties?

DE POSITIEVE REACTIES KOMEN VAN MEDEWERKERS, VRIJWILLIGERS, BEZOEKERS ...	DE POSITIEVE REACTIES:
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wat doe je al?

Het kan zijn dat je al iets doet rond roken. Maak daarvan een korte oplijsting. Zo kun je zien hoe ver je staat en welke acties je kunt ondernemen. Schrijf ze in het onderstaande sjabloon. Deze vragen kunnen je helpen bij het invullen van het sjabloon:

- ▶ Heb je afspraken over roken op het terrein of tijdens activiteiten?
- ▶ Hangen er affiches of posters op die roken ontmoedigen? Of is er signalisatie om niet te roken op rookvrije plaatsen?
- ▶ Zijn de asbakken rond het terrein weggenomen of is er een aparte, duidelijk aangeduide rookzone?
- ▶ Worden de medewerkers of vrijwilligers gestimuleerd om het goede voorbeeld te geven met betrekking tot roken?

WAAR STAAN WE VANDAAG?

De huidige afspraken rond roken:

Beschrijf of kopieer hier de huidige afspraken of het huidige beleid rond roken:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Welke acties hebben we al ondernomen?

Schrijf voor jezelf kort op wat je geleerd hebt uit acties die je in het verleden gedaan hebt. Hou daar rekening mee als je nieuwe acties opzet.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

STAP 3

BEPAAAL PRIORITEITEN EN DOEL- STELLINGEN

Het is niet verstandig om halsoverkop je terrein rookvrij te maken. Wat is er nodig om het goed aan te pakken?

Wat wil je bereiken? Formuleer doelstellingen

Ben je klaar om direct te gaan voor een volledig rookvrije kinderboerderij (met eventueel rookzones uit het zicht van kinderen)? Dan kun je het onderstaande voorbeeld van een doelstelling gebruiken. Je kan die ook als regel opnemen in het reglement.

Heb je gemerkt in stap 2 dat een volledig rookvrije kinderboerderij nog niet haalbaar is? Zet dan een eerste stap in de goede richting. Deze eerste stap wordt dan je doelstelling:

- ▶ een eerste rookvrij weekend
- ▶ niet roken in kledij of uniform van de kinderboerderij
- ▶ niet roken rond de speeltuin

- ▶ niet roken door medewerkers in het bijzijn van kinderen
- ▶ ...

Communiceer daarbij dat dit een eerste stap is naar je uiteindelijke bedoeling: een rookvrij terrein. Let daarbij wel op dat je de doelstelling kunt meten (bv. alle medewerkers roken niet op het terrein). Maak de doelstelling ook tijdsgebonden (bv. vanaf 1 september).

Doelstelling

Vanaf **[datum]** maakt **[naam kinderboerderij]** zijn terreinen rookvrij. Kinderen kopiëren gedrag, ook rookgedrag. Daarom vragen we om op heel het terrein / op heel het terrein met uitzondering van de aangeduide rookzones niet te roken (ook geen e-sigaretten). Deze afspraak is van toepassing 24 uur per dag en 7 dagen per week voor iedereen die de kinderboerderij betreedt. Zo worden onze kinderen niet blootgesteld aan rook en wordt roken voor hen minder aantrekkelijk.

STAP 4

WERK ACTIES UIT

Nu krijgt jouw rookvrije kinderboerderij echt vorm. Welke acties onderneem je om de doelstelling van stap 3 te realiseren? Om de kans op het halen van de doelstelling zo groot mogelijk te maken, kun je het best voor een mix van verschillende acties kiezen. Die acties zijn:

1

Maak nieuwe afspraken over rookvrij zijn

- ▶ Stel nieuwe afspraken op. Kies voor duidelijke afspraken, bij voorkeur zonder uitzonderingen. Duidelijke afspraken communiceren gemakkelijker en worden beter nageleefd. Je kan hiervoor de doelstelling uit stap 3.
- ▶ Als je wilt, kun je de afspraken ook nog eens aftoetsen bij medewerkers, vrijwilligers ... Bijvoorbeeld op een algemene vergadering of tijdens de pauze.
- ▶ Heb je een reglement? Neem de nieuwe afspraken rond roken daarin op.

2

Spreek een procedure af voor als er toch nog iemand rookt op het terrein

Wat als een ouder, bezoeker, medewerker, vrijwilliger of bestuurslid zich niet aan de nieuwe afspraak houdt? Denk daar vooraf eens over na.

- ▶ Leg vooraf vast wie de rokers aanspreekt.
Leg medewerkers, vrijwilligers, bestuursleden ... uit welke rol ze hebben in het aanspreken van mensen en hoe ze dat kunnen doen. Dat kan via een agendapunt op een overleg of via mail gecommuniceerd worden. Besteed hier de eerste weken na de invoering extra tijd en aandacht aan. Door dat in het begin zorgvuldig te doen, zullen de afspraken meer nageleefd worden.
- ▶ Het vriendelijk aanspreken van mensen die roken op het terrein is belangrijk. Doe dat direct als je iemand ziet roken, niet achteraf. Wees discreet en loop even naar de persoon toe. Je kan een training volgen om dat goed te doen. Lees daar meer over op gezondleven.be.
 - ~ Ga ervan uit dat de persoon niet op de hoogte is van de nieuwe afspraken. Een mogelijke manier om te beginnen is de persoon vragen of hij op de hoogte is van de nieuwe afspraken.
 - ~ Vertel over de nieuwe afspraken, waar er wel of niet gerookt mag worden en waarom het terrein rookvrij is. Leg de nadruk op het gedrag dat je wilt dat de persoon stelt.
 - ~ Voer geen discussie over de nieuwe afspraken. Als de persoon bezwaren heeft, maak hem dan duidelijk bij wie en hoe hij die kan melden. Bijvoorbeeld door een mail te sturen naar het bestuur.
- ▶ Vraag ouders en bezoekers om elkaar te herinneren aan de nieuwe afspraken en waarom die afspraken er zijn.

3

Communiceer de afspraken op tijd

Voor je de afspraken invoert, breng je iedereen op de hoogte. Laat aan iedereen weten wat de nieuwe afspraken zijn en wat er van hen verwacht wordt.

- ▶ Bedenk hoe je iedereen op de kinderboerderij (ook ouders en bezoekers) op de hoogte stelt van de nieuwe afspraken en wat er van hen verwacht wordt. Gebruik daarvoor de communicatiemiddelen van de kinderboerderij zoals website, e-mail, Facebook ... Op generatierookvrij.be vind je verschillende materialen die je kan gebruiken in je communicatie. Spreek ook zeker af bij wie mensen terecht kunnen met vragen.
- ▶ Vergeet ook niet om externe partners in te lichten. Denk maar aan leveranciers, de gemeente ... Ook zij moeten zich aan de nieuwe afspraken houden.
- ▶ Maak gebruik van lokale media (zoals het gemeenteblad) om aan iedereen te laten weten dat je op weg gaat naar een rookvrije kinderboerderij. Neem contact op met of stuur een persbericht naar de lokale media, het dagblad, het lokale magazine ... En neem contact op met de gemeente voor een artikel in het gemeenteblad. Zo krijgt je kinderboerderij veel positieve aandacht.
- ▶ Communiceer op een positieve manier:
 - ~ Praat over 'rookvrij', niet over een rookverbod.
 - ~ Verwijs naar Generatie Rookvrij en leg uit dat je het goede voorbeeld wilt geven aan kinderen en hen wilt beschermen.
 - ~ Benoem expliciet dat de nieuwe afspraken niet bedoeld zijn tegen rokers, maar wel om kinderen het goede voorbeeld te geven.
 - ~ Wijs op feiten. Zoals het feit dat kinderen gedrag kopiëren, ook rookgedrag. Zien roken doet later ook zelf roken.
 - ~ Verplaats je in de persoon met wie je communiceert. Hoe kijkt hij naar de nieuwe afspraken? Bijvoorbeeld een roker die het gevoel heeft dat zijn vrijheid aangetast wordt.
 - ~ Bedenk dat rokers die weerstand bieden vaak spreken vanuit hun verslaving. Dat betekent dat geen enkele reden hen zal overtuigen. In dat geval werkt het beter om de knoop door te hakken en hen vriendelijk te verzoeken mee te werken.
 - ~ Rokers hoeven niet te stoppen om een rookvrije omgeving te realiseren.

Blijf ook na het rookvrij maken communiceren over de rookvrije afspraken. Schrijf je in op [de nieuwsbrief van Generatie Rookvrij](#) voor inspiratie en deel eigen initiatieven met [#generatierookvrij](#). Zo kan Generatie Rookvrij je helpen om je rookvrije terrein bekend te maken. Volg ook Generatie Rookvrij op [Facebook](#) of [Instagram](#).

4

Signalisatie en veranderingen op de kinderboerderij

Welke veranderingen zijn er nodig op de kinderboerderij om ervoor te zorgen dat de doelstelling gehaald wordt?

- ▶ Haal asbakken weg van plaatsen die rookvrij zijn.
- ▶ Hang borden en signalisatie op. Zeker op plaatsen waar vroeger veel gerookt werd. Ga je voor een rookvrij terrein? Zet dat dan in de kijker! [Vraag het label van Generatie Rookvrij](#) aan en laat zien dat je terrein rookvrij is. Hoe je deze aanvraag doet, vind je in bijlage 2.
- ▶ Huur je de kinderboerderij? Betrek dan zeker de eigenaars van het terrein bij de veranderingen.
- ▶ Ga je voor een rookvrij terrein met rookzones? Geef aan waar deze rookzones zich bevinden. Hou hierbij rekening met volgende aanbevelingen:
 - ~ Beperk het aantal rookzones.
 - ~ Plaats de rookzone(s) uit het zicht van kinderen.
 - ~ Maak de rookzone(s) niet te aantrekkelijk, zodat de kinderen niet verleid worden om naar daar te gaan.
 - ~ Maak geen gebruik van het logo, de kleuren of huisstijl van Generatie Rookvrij in de signalisatie aan of naar de rookzone. In de [webshop](#) van Generatie Rookvrij kan je hiervoor ook materiaal bestellen.
 - ~ Gebruik geen afbeeldingen en foto's waar een sigaret op staat.
 - ~ Toon het logo en vermeld het nummer van Tabakstop aan/in de rookzone.
- ▶ Meer informatie en tips om [peukenrecipiënten](#) en [vuilnisbakken](#) te kiezen voor in de rookzone vind je op mooimakers.be.

Meer informatie en tips om [peukenrecipiënten](#) en [vuilnisbakken](#) te kiezen voor in de rookzone vind je op mooimakers.be.

Denk ook aan medewerkers op de terreinen

Een rookvrij terrein betekent ook dat de werknemers die actief zijn op het terrein er niet mogen roken. Hou rekening met hen. Ga in gesprek, help hen de afspraken na te leven, voorzie eventueel een rookstopaanbod.

Stoppen met roken

Mensen hoeven niet te stoppen met roken om een rookvrije kinderboerderij te realiseren. Maar een rookvrije kinderboerderij kan rokers wel motiveren om te stoppen met roken. De mensen die willen stoppen met roken kun je hulp aanbieden. Dat doe je door hen door te verwijzen naar:

- ▶ www.tabakstop.be, waar je een overzicht vindt van de verschillende rookstopmogelijkheden. Of bel 0800 111 00.
- ▶ www.tabakologen.be, waar je een lijst met tabakologen in je buurt vindt. Tabakologen zijn speciaal geschoold om mensen te helpen bij een rookstop.
- ▶ www.WATWAT.be/roken, waar jongeren informatie vinden over stoppen met roken.

Daarnaast kan je ook zelf een groeps cursus over stoppen met roken organiseren.

Onthoud: rokers blijven welkom. Je vraagt hen alleen om rekening te houden met de nieuwe afspraken. Hoe duidelijker en bekender die nieuwe afspraken zijn, hoe meer mensen ze zullen naleven.

Stel een planning op

Zodra het duidelijk is welke acties je moet uitvoeren, bundel je die in een plan. De planning is je wegbeschrijving of draaiboek, dus wees zeker concreet genoeg. In je plan moet zeker het volgende staan:

- ▶ Wie is verantwoordelijk voor de actie?
- ▶ Wat is de timing van de actie?
- ▶ Eventueel het budget dat je voor deze actie hebt.

Het onderstaande helpt je om de actie uit te werken:

STAP 5

VOER DE ACTIES UIT

Tijd voor actie.

Voer je acties uit aan de hand van je planning. Het kan nuttig zijn om iemand aan te duiden die de acties coördineert, zodat het actieplan gevolgd wordt. Zo kan er bijgestuurd worden mocht dat nodig zijn.

Bij het uitvoeren van de acties is de manier van communiceren belangrijk. Besteed daar dus voldoende aandacht aan.

Kies een goed moment van invoeren

Wanneer ga je de nieuwe afspraken invoeren? Kies een gepast moment:

- ▶ bij de start van een nieuw seizoen
- ▶ bij een groot evenement of bij een clubfeest
- ▶ bij veranderingen aan het terrein of veld, of bij verbouwingen

Er zijn verschillende momenten waarop je de nieuwe afspraken kunt invoeren. Maar maak er zeker een feestelijk moment van.

STAP 6

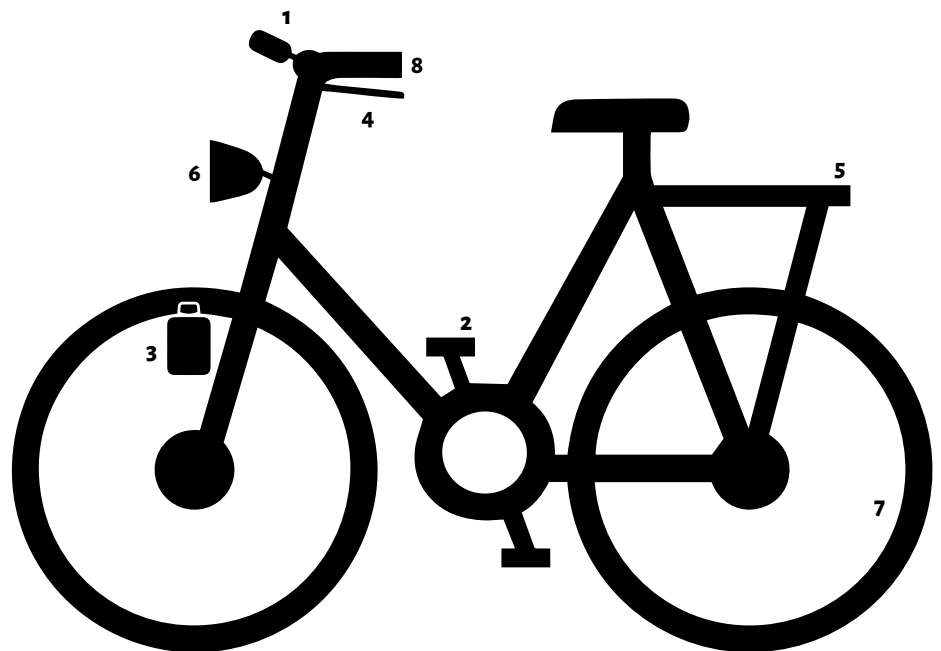
EVALUEER EN

STUUR BIJ

Lukt het met de nieuwe afspraken? Evalueer het resultaat, maar ook het proces ernaartoe, en stuur eventueel bij. Er zijn verschillende manieren om te evalueren. Je kunt dat bijvoorbeeld doen aan de hand van een fiets:

Daarbij stel je de volgende vragen:

- 1. Kilometer teller:** Is de doelstelling gehaald?
- 2. Trappers:** Wat zijn de redenen daarvoor? Zijn mensen voldoende geïnformeerd en zijn de afspraken voldoende duidelijk?
- 3. Dynamo:** Wat was de motor? Wie was de drijvende kracht? Bijvoorbeeld de werkgroep, iemand van het bestuur ...
- 4. Remmen:** Wat kon er beter? Wat remde af?
- 5. Bagagedrager:** Was iedereen mee? Houden mensen zich aan de afspraak? Worden de afspraken nageleefd?
- 6. Licht:** Waar wil je nog een licht over laten schijnen of wat wil je nog verder onderzoeken? Was er voldoende signalisatie en communicatie?
- 7. Wielen:** Waar rij je naartoe? Wat is de volgende stap naar een volledig rookvrij terrein? Welke lessen neem je mee?
- 8. Stuur:** Hoe kunnen we bijsturen? Welke aanpassingen zijn er nodig?

Hoe evalueren?

De informatie kun je op verschillende manieren verzamelen.

- ▶ Ga eens praten met een aantal bezoekers en medewerkers, bijvoorbeeld tijdens de pauze van activiteiten, als ze binnenkomen ...
- ▶ Vraag tijdens een overleg naar de meningen van medewerkers, vrijwilligers ...

STAP 7

VERANKER IN HET BELEID

Een rookvrije kinderboerderij is niet iets wat op zichzelf staat. Het past in een breder beleid.

Maak de link met andere acties rond gezond en veilig spelen. Denk aan acties die je al doet rond beweging, gezonde voeding ... Lees meer op gezondleven.be.

Of maak de link met de educatieve taak van de kinderboerderij. Het goede voorbeeld geven aan kinderen is een invulling van deze educatieve taak.

ROOKVRIJE KINDERBOERDERIJ IN DE PRAKTIJK

Kinderboerderij Bokkeslot in Deerlijk is een fijne plek om tijd door te brengen. Voor kinderen, maar zeker ook voor volwassenen. Verschillende boeren en vrijwilligers geven er bezoekers een inkijk in 'het echte boerenleven'. In Bokkeslot staan ze nooit stil. Zo is er de zelfoogstboerderij, het oogstfeest, de openkijkdagen, de zomerkampen en het Bokal-festival. Het hele jaar door vinden er heel uiteenlopende activiteiten plaats. Activiteiten die toch iets gemeenschappelijks hebben: ze zijn allemaal rookvrij. Katrien, de vrouw van oprichter boer Willem, legt uit hoe zij mét succes overgeschakeld zijn naar een rookvrije kinderboerderij.

Erst was er: die valse start

In oktober 2018 kregen ze bij Bokkeslot de vraag om mee te doen aan een project rond rookvrije kinderboerderijen in het kader van *Generatie Rookvrij*. Daar moesten Katrien en Willem geen seconde over nadenken. Natuurlijk deden ze mee! Katrien: "Onze stallen waren sowieso al rookvrij. Wij vonden het heel vanzelfsprekend om dat door te trekken naar het hele terrein en naar alles wat we hier organiseren. Ons oogstfeest in oktober vraagt veel voorbereiding waardoor we de dag voor ons feest pas beseften dat we dit ook rookvrij moesten organiseren. Dat is dan volledig misgelopen omdat we halsoverkop, zonder te communiceren, het hele evenement rookvrij hadden gemaakt. Dat zorgde wel voor wat weerstand bij bezoekers en vrijwilligers."

Poging 2: mét stappenplan

Maar Katrien en Willem bleven niet bij de pakken zitten. Katrien nam het project op haar en ging online op zoek naar extra info. En die vond ze: ze botste op het stappenplan van Gezond Leven. "Het stappenplan heeft ons goed begeleid in het rookvrij maken van onze kinderboerderij. We leerden dat we éérst moesten communiceren naar onze medewerkers en vrijwilligers. En dat het belangrijk is om in je communicatie zelf de achterliggende reden van je rookverbod uit te leggen. In het geval van onze kinderboerderij is dat dus omdat we kinderen willen laten opgroeien in een rookvrije omgeving, en niet om rokers te straffen."

Meer dan een rookvrij terrein

Katrien wou in de eerste plaats duidelijke afspraken vastleggen voor iedereen op de kinderboerderij. "Er mag niet gerookt worden op het erf, en dit van zodra je door de poort stapt. Bij evenementen op onze weides plaatsen we een overdekte rookzone met loungezetels die is afgezet met hekken zodat kinderen het niet kunnen zien. Daarnaast gebruiken we signalisatiebordjes, banners en beachflags van *Generatie Rookvrij*. Aangezien onze kinderboerderij veel verschillende evenementen organiseert en dit op verschillende locaties, is het belangrijk om er duidelijke regels over te hebben zonder uitzonderingen."

Afspraken zorgen voor eenheid

Katrien en Willem communiceerden de vastgelegde afspraken via hun website en sociale media om misverstanden te vermijden. "We hebben veel volgers op *Facebook*, dus via dat kanaal konden we al veel mensen bereiken. Ook zitten we intussen met alle medewerkers en vrijwilligers op dezelfde lijn. We zijn dus met veel om bezoekers aan te spreken als die de afspraken niet zouden naleven."

Extra voordelen

De valse start was absoluut geen reden om met het project te stoppen. Integendeel. Katrien en Willem gingen direct kijken hoe en waarom het is misgelopen. Om er lessen uit te trekken voor de toekomst. Momenteel verloopt alles vlot en zien ze ook heel wat extra voordelen. "We hebben vandaag amper nog rondslingerende peuken op onze terreinen. Da's goed voor de dieren én voor ons. Want de beesten zullen zo geen peuken meer opeten. En het vergemakkelijkt ons werk om de weide proper te houden." Katrien en Willem zijn trots op wat ze tot op vandaag al bereikt hebben en willen hun vooruitgang vooral behouden. "Omdat iedereen nu een mondkapje moet dragen, kunnen rokers sowieso niet roken op ons domein. Op dit moment moeten we dus niemand aanspreken op rookgedrag. Eens die mondkapjes wegvallen, zullen we de afspraken nog eens goed moeten herhalen en er duidelijk over communiceren."

Katriens gouden tip

"Probeer jezelf goed voor te bereiden vóór je van start gaat met het rookvrij maken van je terrein. Het stappenplan is hierbij een goede hulp. Daarnaast is het belangrijk om in te zetten op communicatie. Breng iedereen op de hoogte van de gemaakte afspraken. Alleen zo kan je misverstanden vermijden."

Meer ervaringen van rookvrij terreinen

Andere terreinen ging je voor. We vroegen naar hun ervaringen. Hier een overzichtje van de resultaten:

Een rookvrij terrein: ook iets voor jou

Waarom maken mensen hun terrein rookvrij?

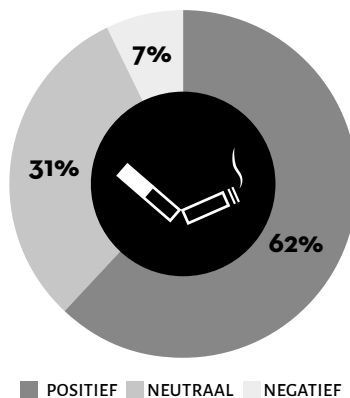
69%

van de terreinen ontvangt na het rookvrij maken evenveel of zelfs meer bezoekers

63%

van de organisatie heeft minder peuken sinds het terrein rookvrij is

Hoe staan bezoekers tegenover een rookvrij terrein?

Middelen nodig voor een rookvrij terrein?

€217,5

50% van de organisaties geeft minder uit dan €217,5 aan de realisatie van een rookvrij terrein

2.25u

is het gemiddelde aantal uur per week dat de trekker in het begin steekt in het realiseren van een rookvrij terrein

4 maanden

is het aantal maanden tussen de beslissing om een terrein rookvrij te maken en het effectief invoeren ervan

Hoe komen tot een rookvrij terrein?

Signalisatie plaatsen + asbakken verwijderen

Communicatie: waarom gekozen voor een rookvrij terrein en wat het inhoudt

Rookvrije afspraken maken

Spreek rokers die de rookvrije afspraak overtreden aan

Lees meer in de stappenplannen op generatierookvrij.be.

BIJLAGE 1 VINK AF NAAR EEN ROOKVRIJE KINDER- BOERDERIJ

Stap 1: Creëer draagvlak

- Bij het bestuur of de eigenaars van het terrein.
- Bij medewerkers en vrijwilligers.
- Er is een werkgroep opgericht of komt als vast punt aan bod

Stap 2: Breng de beginsituatie in kaart

- Meningen zijn verzameld.
- Alles wat we doen rond rookvrije omgevingen is opgelijst.

Stap 3: Bepaal prioriteiten en formuleer doelstellingen

- We weten wat we willen bereiken. Volledig rookvrij (met rookzones uit het zicht van kinderen) of een eerste stap in die richting.

Stap 4: Werk acties uit

- Er zijn acties uitgewerkt.
- De acties zijn gepland.

Stap 5: Voer acties uit

- Een gepast moment van invoeren is bepaald.
- De acties zijn op tijd gecommuniceerd.

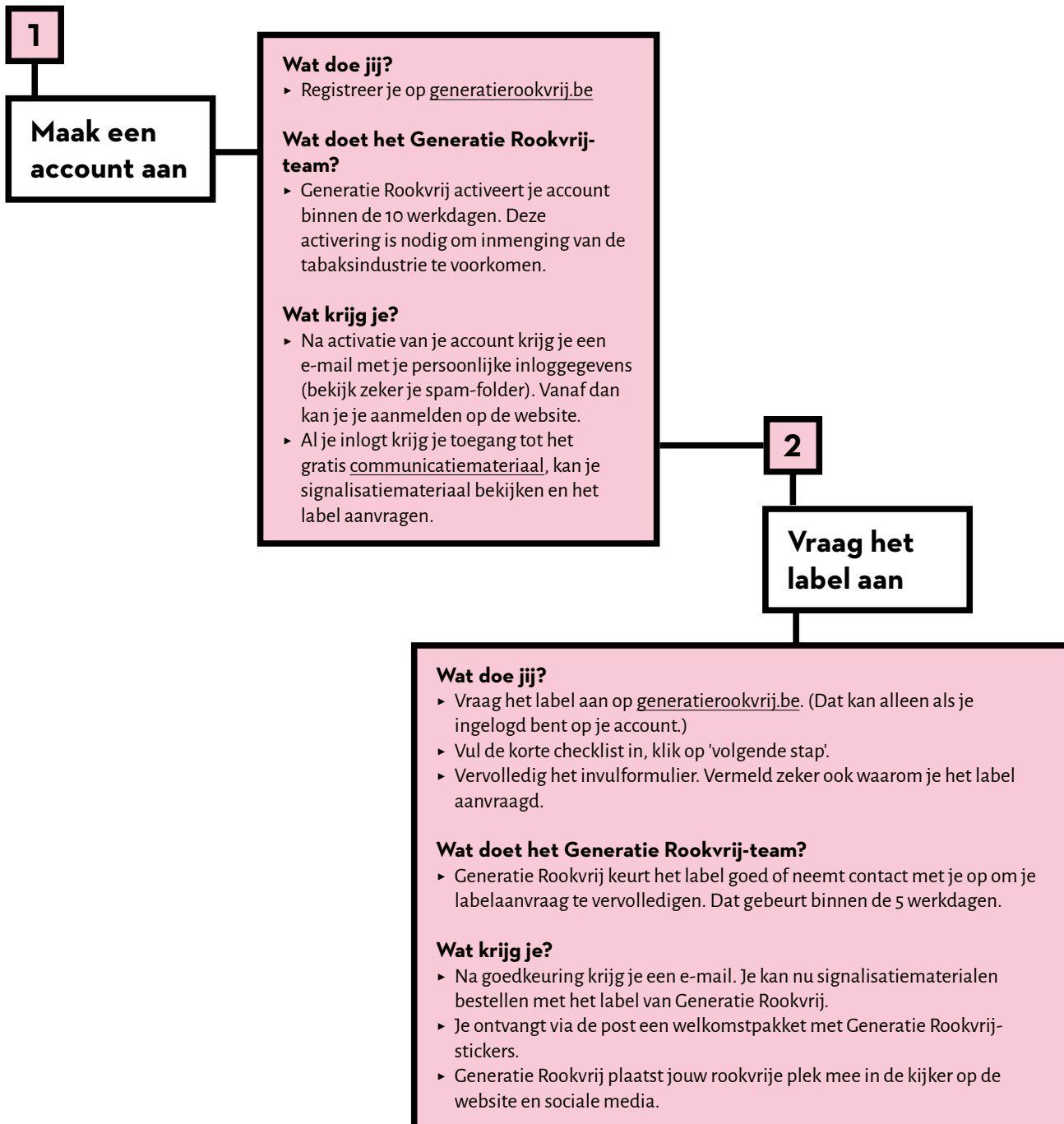
Stap 6: Evalueer en stuur bij

- De acties zijn geëvalueerd.
- De acties worden bijgestuurd.

Stap 7: Veranker in het beleid

- We integreren de rookvrije kinderboerderij in een breder gezondheidsbeleid.

BIJLAGE 2 HOE HET LABEL VAN GENERATIE ROOKVRIJ AANVRAGEN?

**SAMEN NAAR EEN ROOKVRIJE KINDERBOERDERIJ
STAPPENPLAN**

Deze publicatie is een realisatie van het Vlaams Instituut Gezond Leven met de steun van de Vlaamse overheid.

AUTEURS

Dries Vandenbempt

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Vlaams Instituut Gezond Leven vzw
Linda De Boeck
Gustave Schildknechtstraat 9
1020 Brussel

© 2021, Vlaams Instituut Gezond Leven vzw.
All rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor educatieve, pedagogische en sociale doeleinden die geen commercieel oogmerk hebben, mag al het materiaal vrij gebruikt worden mits correcte bronvermelding van deze publicatie.

www.gezondleven.be